

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 8.11.2001
KOM(2001) 641 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

Opfyldelse af forpligtelserne og øgning af reformtempoet

1. INDLEDNING

I denne rapport gøres der rede for de fremskridt, medlemsstaterne har gjort i perioden efter Det Europæiske Råd i Lissabon frem til i dag med hensyn til gennemførelse af de specifikke foranstaltninger i Lissabon-strategien vedrørende iværksættervirksomhed. Rapporten, som bygger på de oplysninger, Kommissionen har indsamlet om erfaringerne i medlemsstaterne, skal forelægges Rådet og Europa-Parlamentet. Informationskilderne er en række rapporter fra Kommissionens tjenestegrene udarbejdet med henblik på at overvåge fremskridtene på dette område.

Der er unægteligt gjort fremskridt i de atten måneder, der er gået siden Det Europæiske Råd i Lissabon, men tempoet lader noget tilbage at ønske. Nu hvor den økonomiske situation forværres, er der også risiko for, at medlemsstaterne giver efter for kortsigtede hensyn og glemmer de mellemsigtede og langsigtede målsætninger, der blev opstillet i Lissabon. Dette betyder, at de måske udskyder opfyldelsen af de forpligtelser, der blev indgået dér, eller forsinker gennemførelsen af strukturreformerne. Disse forpligtelser og reformer er af central betydning for opnåelse af en bæredygtig økonomisk vækst og en effektiv konkurrenceevne. De er forudsætningen for, at der kan opnås en forbedring af levestandarden og en stigning i antallet af arbejdspladser i EU.

2. LISSABON OG TIDEN DEREFTER

I foråret 2000 oplevede Den Europæiske Union den bedste økonomiske situation og de lyseste udsigter i de seneste ti år. Indførelsen af euroen parret med en stærk international økonomisk vækst og gode udsigter for udviklingen i finanserne og skatteprovenuet havde skabt et klima af stabilitet og optimisme. Denne optimisme afspejledes bl.a. i en stigende tillid hos forbrugerne og virksomhederne.

I dette gunstige makroøkonomiske og internationale klima regnede man i EU med en fortsat stigning i beskæftigelsen og levestandarden. Samtidig blev det dog klart, at det også var nødvendigt at gennemføre grundlæggende strukturelle ændringer, hvis man ville opnå en holdbar forøgelse af beskæftigelsen og en tilsvarende formindskelse af arbejdsløsheden samt en modernisering af EU-økonomien. Det er klart, at gode økonomiske rammebetingelser er det bedste grundlag for at gennemføre strukturelle ændringer. Chancen blev ikke spildt. Det Europæiske Råd i Lissabon opstillede en strategi for modernisering og reform, hvori dynamikken i et europæisk iværksættersamfund har en central stilling.

Siden anden halvdel af 2001 har de økonomiske udsigter været stadig mere usikre. De har bl.a. afspejlet nedturen i USA og et kraftigt fald i verdenshandelen. Forbrugernes og virksomhedernes tillid var allerede begyndt at dale, og angrebene på USA den 11. september og de efterfølgende begivenheder har kun været med til at svække denne tillid yderligere. Arbejdsløsheden i hele EU var holdt op med at falde, og i nogle medlemsstater er den nu begyndt at stige.

På grundlag af de foreliggende oplysninger ser det ud til, at en genopretning kan indtræde i anden halvdel af næste år¹, men det afhænger i høj grad af udviklingen i den økonomiske og politiske situation, og situationen holdes under nøje observation, indtil der foreligger mere definitive data. Det er derfor vanskeligt at sige, hvornår den økonomiske vækst igen vil komme ind på den kurs, der blev afstukket i Lissabon. De mål og reformer, der blev aftalt i Lissabon, er ikke knyttet til et bestemt stadium af den økonomiske cyklus. Disse reformer giver mening, når økonomien klarer sig godt, og bliver desto vigtigere på baggrund af den aktuelle nedgang.

Forværringen af den økonomiske situation øger risikoen for, at selve Lissabon-strategien udvandes, og at medlemsstaternes tilsagn om at virkeliggøre Lissabon-målene svækkes. At tilliden og iværksætterdynamikken genoprettes og bevares er imidlertid en væsentlig forudsætning for at sikre gode økonomiske udsigter.

Dette kræver en fornyet vilje til at realisere Lissabon-målene. Dette erkendtes i erklæringen fra stats- og regeringscheferne og Kommissionens formand Romano Prodi om den økonomiske situation, som blev afgivet på mødet i Gent². Politiske erklæringer skal imidlertid bakkes op af handling.

Resultaterne af bestræbelserne på at forbedre levestandarden, skabe nye arbejdspladser og nedbringe arbejdsløsheden i EU som helhed er stadig beskedne sammenlignet med de fremskridt, andre førende nationer har gjort. I forhold til USA har BNP pr. indbygger i EU været faldende i hele det forløbne tiår. Fra en rekordhøjde i 1982 og igen i 1991-92³ på ca. 70 % af USA's BNP pr. indbygger faldt EU's BNP pr. indbygger til ca. 65 % i 2001, det laveste i tredive år. Det er mere nødvendigt end nogensinde at forbedre dette utilfredsstillende økonomiske resultat og vende trenden gennem en stærk og bæredygtig økonomisk vækst.

Lissabon-kravene

Konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Lissabon var kendetegnet ved en balance mellem behovet for at skabe en overgang til en konkurrencedygtig, dynamisk og videnbaseret økonomi og behovet for at modernisere den europæiske sociale model. I konklusionerne blev der givet klart udtryk for, at disse to mål ikke behøver at være inkompatible; de kræver blot en mere sammenhængende og systematisk strategi end den hidtil fulgte. Der er nu til opfølgning af Det Europæiske Råd i Göteborg tilføjet en bæredygtighedsdimension til Lissabondagsordenens økonomiske og social- og arbejdsmarkedspolitiske kapitel.

Moderniseringen af erhvervspolitikken er en væsentlig forudsætning for at kunne nå målet, at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job og større social samhørighed inden for dette årti.

¹ Jf. Kommissionens beretning "Sammenfatning af EU's indsats som reaktion på begivenhederne den 11. september 2001 og vurdering af deres forventede økonomiske konsekvenser", KOM(2001) 611 endelig, 17.10.2001.

² "Redegørelse for den økonomiske situation" - erklæring fra stats- og regeringscheferne for Den Europæiske Union og fra formanden for Kommissionen, Rådet for Den Europæiske Union, SN 4298/2/01 REV. 2, 19.10.2001.

³ For en diskussion af disse spørgsmål, se Kommissionens arbejdsdokument "Competitiveness Report 2001", som snart offentliggøres.

Ved udgangen af 2000 var der taget følgende skridt til at opfylde alle Lissabon-kravene på det erhvervspolitiske område:

- Medlemsstaterne og Kommissionen iværksatte en benchmarking-aktion vedrørende vigtige faktorer, som har indvirkning på erhvervsklimaet, som f.eks. den tid, det tager at starte en virksomhed, og de omkostninger, der er forbundet hermed. Arbejdet med strukturindikatorer og virksomhedsdemografiske data er allerede i gang. Desuden blev innovationsresultattavlen for 2001 offentliggjort i september 2001⁴.
- Det flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd, navnlig for små og mellemstore virksomheder (SMV) (2001-2005) blev vedtaget.
- BEST-proceduren til kortlægning af bedste praksiser og udveksling af disse medlemsstaterne imellem blev etableret.
- Det Europæiske Råd i Feira godkendte det europæiske charter for små virksomheder.

3. KOMMISSIONENS REDSKABER I ERHVERVSPOLITIKKEN

Kommissionen råder over en række redskaber til at følge fremskridtene i erhvervspolitikken.

- *Rapporten om konkurrenceevnen*⁵ er et værktøj, som bruges til at overvåge og analysere udviklingen på mellemlang og lang sigt i de faktorer, der er bestemmende for produktiviteten og levestandarden i EU.
- *Resultattavlerne* er beskrivende værktøjer, som gør det muligt at fokusere på de centrale spørgsmål og følge fremskridtene på kort sigt. De giver aktuel information om et sæt indikatorer, som er af central betydning for erhvervspolitikken og virksomhedernes resultater. Disse indikatorer omfatter adgang til kapital, lovgivningsmæssige og administrative rammebetingelser, markedernes åbenhed og funktion, innovation og formidling af viden, iværksætterånd og adgang til menneskelige ressourcer og ny teknologi.
- Kommissionen gennemfører desuden *benchmarking*-aktioner vedrørende aspekter af betydning for erhvervspolitikken. Det seneste benchmarking-projekt i relation til erhvervspolitikken blev afsluttet i efteråret 2001, og andre er i støbeskeen. Disse aktioner er af normativ karakter og viser medlemsstaterne, hvor de skal forbedre deres præstationer.
- *Rapporten om BEST-proceduren (Best Procedure Report)* er en fælles årlig aktion, som gennemføres af medlemsstaterne og Kommissionen. Her kortlægges bedste praksiser, og der gives oplysninger om, i hvilket omfang de udveksles og overtages af andre.
- I den årlige rapport om gennemførelsen af det europæiske charter for små virksomheder vurderes, hvilke fremskridt medlemsstaterne og Kommissionen har gjort inden for ti områder af central betydning for indsatsen til fremme af iværksætterånden og konkurrenceevnen.

⁴ Jf. Kommissionens arbejdsdokument "Innovationsresultattavlen for 2001", SEK(2001) 1414, 14.9.2001.

⁵ Jf. Kommissionens arbejdsdokument "Competitiveness Report 2001", som snart offentliggøres.

- *Det Europæiske Observationscenter for SMV*, som gennemgår og analyserer udviklingstendenser af afgørende betydning for små og mellemstore virksomheder i Europa, blev omstruktureret i efteråret 2000. Resultaterne af observationscentrets seneste arbejde er begyndt at dukke op.
- Foranlediget af anmodningen fra Det Europæiske Råd i Stockholm i marts 2001 arbejder Kommissionen med bistand fra medlemsstaternes eksperter på at anvende *kvantitative mål* i erhvervspolitikken.

4. FREMSKRIDT INDEN FOR ERHVERVSPOLITIKKEN

Fra starten af Lissabon-processen har det været klart, at initiativerne først på mellemlang sigt ville vise deres fulde virkning. Derfor er det måske efter kun 18 måneder for tidligt at søge efter tegn på, om initiativerne har båret frugt.

Ikke desto mindre blev der gjort store fremskridt med hensyn til at gennemføre disse initiativer i løbet af 2001 på det erhvervspolitiske område. Dette område blev på topmødet i Lissabon betragtet som værende af afgørende betydning for opnåelsen af strategiens mål.

Iværksættervirksomhed

Det vil tage nogen tid at ændre den almindelige holdning til iværksættervirksomhed, men de nationale administrationers holdning er allerede ved at vise tegn på ændring⁶. Alle medlemsstater bestræber sig for at fremme iværksætterånden både inden for uddannelsessystemet - gennem kurser, virksomhedsspil og besøg hos virksomheder - og blandt andre grupper af potentielle iværksættere. I Nederlandene er der oprettet en rådgivende kommission for iværksættervirksomhed og uddannelse bestående af repræsentanter fra erhvervslivet, forskellige uddannelsessektorer og arbejdsmarkedsorganisationer. Frankrig og Det Forenede Kongerige har oprettet en fælles klub til fremme af samarbejdet mellem universiteter i de to lande inden for iværksætterrelaterede områder, mens regeringen i Spanien yder universitetsstuderende tilskud til at følge et seks måneders program med praktisk uddannelse i en virksomhed.

Sideløbende med at skabe opmærksomhed om emnet har flere medlemsstater sat fokus på spørgsmål som risikotagning og virksomhedskonkurs, og de er ved at undersøge, hvordan de kan ændre deres konkurslove for at komme de iværksættere til hjælp, som ikke har haft mod på at starte på en frisk. På et seminar om virksomhedskonkurs i maj 2001, som blev arrangeret i et samarbejde mellem den nederlandske regering og Europa-Kommissionen, konkluderedes det, at konkursramte iværksættere løber hovedet mod retlige og finansielle barrierer og stemples, hvilket afskrækker dem fra at starte på ny. For at løse dette problem er det nødvendigt, at der er et klart og forudsigeligt lovgrundlag for kreditorer og debitorer⁷, at der er opmærksomhed på foranstaltninger til forebyggelse af konkurser, og at der er større mulighed for udenretlig bilæggelse i sager mellem kreditorer og debitorer.

⁶ Jf. Kommissionens arbejdsdokument "Best Procedure Report", som snart offentliggøres.

⁷ Hvad angår grænseoverskridende aspekter behandles dette spørgsmål også i Rådets forordning (EF) nr. 1346/2000 af 29. maj 2000 om konkurs, EFT L 160 af 30.6.2000, s. 1.

Fremskridtene støttes også af den europæiske beskæftigelsesstrategi, som indeholder en søjle om iværksætterkultur. Den bidrager via en åben koordineringsmetode til en gradvis konvergens af beskæftigelsesrelaterede politikker. Siden 1997 er retningslinjer, som dækker hele EU, nationale handlingsplaner, anbefalinger og peer reviews blevet fulgt, og de bidrager til sammenhængende beskæftigelses- og erhvervs politikker på nationalt plan. I den årlige fælles beskæftigelsesrapport gøres der rede for de fremskridt, medlemsstaterne har gjort inden for alle beskæftigelsesrelaterede områder, inkl. iværksættervirksomhed, med hensyn til at følge de retningslinjer, der hvert år aftales på EU-plan. I 2001-rapporten⁸ noteres det, at medlemsstaterne lægger stor vægt på at forenkle de lovgivningsmæssige og administrative rammebetingelser, der gøres opmærksom på de langsomme, men støt fremskridt med hensyn til at lette den skattebyrde, der tynger på arbejdskraften, og der rapporteres om alle de spørgsmål, der vedrører beskæftigelses- og erhvervs politikken.

Konkurrenceevne, innovation og forskning og teknologisk udvikling

Ifølge innovationsresultattavlerne⁹ og aktionerne vedrørende benchmarking af de nationale forsknings- og udviklings politikker¹⁰ kunne alle medlemsstater notere en forbedring af deres videnskabelige og innovative indsats i løbet af anden halvdel af 90'erne. Udviklingen er dog forskellig fra land til land. Mens nogle lande, som f.eks. Irland, Spanien og Portugal, tydeligvis er ved at arbejde sig op i feltet, fortsætter dem, der allerede indtog en førende stilling, som f.eks. Finland og Danmark, med at kunne notere yderligere forbedringer af deres innovationsindsats. I andre medlemsstater er forskning og teknologisk udvikling og innovation helt klart ved at miste fremdrift. Selv om situationen i de fire største EU-økonomier (Frankrig, Tyskland, Det Forenede Kongerige og Italien) er ved at forbedre sig, sker det i et tempo og et omfang, som ligger under EU-gennemsnittet.

*2001-rapporten om konkurrenceevnen*¹¹ henleder opmærksomheden på den skuffende innovationsindsats i EU som helhed. Temaet i denne rapport er informations- og kommunikationsteknologiens rolle og innovationens betydning for en stigning i produktiviteten. Rapporten tager udgangspunkt i forværringen i den relative innovation i EU sammenlignet med USA og hævder, at den utilstrækkelige indsats inden for informations- og kommunikationsteknologi og innovation vil kunne virke hindrende på EU's økonomiske potentiale. I modsætning hertil har den systematiske udnyttelse af informations- og kommunikationsteknologien i den amerikanske økonomi ført til betydelige ændringer i virksomhedernes organisation og til nye arbejdsmetoder, som har resulteret i en produktivitetstigning.

Ifølge *2001-rapporten om konkurrenceevnen* har produktivitetstigningen være mest markant i de EU-lande og i de industrier, hvor innovationsindsatsen er stor. Men ifølge *Innovationsresultattavlen for 2001* og aktionen vedrørende benchmarking af de nationale forsknings politikker sakker EU tydeligt agterud i forhold til USA og Japan med hensyn til den private sektors F&U-udgifter, og det fremgår også, at afstanden oven i købet øges, fordi disse landes F&U-udgifter siden 1994 er øget kraftigt. Amerikanske virksomheders F&U-udgifter i slutningen af 1990'erne svarede til 1,98 % af BNP; i Japan udgjorde de 2,18 % af BNP, mens

⁸ Udkast til "Fælles Rapport om Beskæftigelsen 2001", KOM(2001) 438, 12.9.2001.

⁹ Kommissionens arbejdsdokument "Innovationsresultattavlen for 2001", SEK(2001) 1414, 14.9.2001.

¹⁰ Kommissionens arbejdsdokument "Rapport om benchmarking af national forsknings politik", SEK(2001) 1002, 20.6.2001, og de indikatorer, der gøres rede for i dokumentet "European Commission (2001): *Towards a European Research Area, Key Figures 2001*", DG Research, Special Edition: Indicators for Benchmarking of National Research Policies, Brussels.

¹¹ Jf. Kommissionens arbejdsdokument "Competitiveness Report 2001", som snart offentliggøres.

de i EU udgjorde 1,19 % af BNP. Selv om virksomhedernes F&U-udgifter i nogle EU-lande¹² har været højere end i USA og Japan, giver den samlede EU-indsats anledning til bekymring. *Innovationsresultattavlen* og benchmarking-aktionen bekræfter også Kommissionens synspunkt, at ikke kun virksomhederne, men også den offentlige sektor bliver nødt til at øge F&U-udgifterne. Desuden bør medlemsstaterne træffe foranstaltninger til at lette anvendelsen af patenter, investere mere i teoretisk og faglig uddannelse og forbedre relationerne mellem industrien og videnskaben.

Erfaringerne i de medlemsstater, der har kunnet notere meget fine resultater med hensyn til produktivitetsstigning, forskning og teknologisk udvikling og innovation, i nogle tilfælde endog bedre end USA, bekræfter disse erfaringer. Trods den nuværende ringe efterspørgsel efter produkter og tjenester fra informations- og kommunikationsteknologien (IKT), er de økonomiske aktiviteter i alle lande ved at blive reorganiseret og vil fortsætte hermed for at drage fordel af IKT-mulighederne og forbedre konkurrenceevnen. Det er nødvendigt, at medlemsstaternes politikker støtter innovation, forskning og teknologisk udvikling og letter formidlingen heraf, hvis man skal høste fuld fordel af IKT og forøge produktivitetsstigningen.

Et område, hvor innovation, forskning og teknologisk udvikling er af afgørende betydning, og hvor de potentielle fordele kunne være meget betydelige, er bioteknologien. *Rapporten om konkurrenceevnen* gennemgår EU's resultater på dette område, og henviser til, at det er nødvendigt at gennemføre grundlæggende reformer, så at den europæiske bioteknologi bliver mere iværksætterorienteret og efterhånden forbedrer sin internationale konkurrenceevne. Dette bidrag er en del af Kommissionens overvejelser vedrørende emnet. På miljøområdet skal Kommissionen fremlægge et papir på Det Europæiske Råds møde i Barcelona, som beskriver, hvordan miljøteknologi kan bidrage til vækst og beskæftigelse, og som indeholder forslag til, hvordan hindringer for teknisk innovation kan fjernes.

Lovgivningsmæssige hensyn og administrative byrder

De lovgivningsmæssige og administrative rammebetingelser kan være en væsentlig hæmsko for iværksættervirksomhed. I de seneste år har der været en stigende erkendelse af, hvor vigtigt det er at få forbedret den lovgivningsmæssige ramme, inden for hvilke virksomhederne i EU skal virke.

En lovgivningsmæssig ramme af høj kvalitet er en væsentlig forudsætning for økonomisk vækst, konkurrenceevne og innovation. Den lovgivningsmæssige kvalitet, som vedrører spørgsmål som forskrifternes virkning, effektivitet og gennemsigtighed og de hermed forbundne formaliteter, har stået højt på EU's dagsorden siden 1980'erne. Dette er grunden til, at det har figureret højt på dagsordenen for en række møder i Det Europæiske Råd, siden Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne på Lissabon-topmødet anmodedes om at "*udarbejde en strategi i 2001 for yderligere koordinerede foranstaltninger med henblik på at forenkle de lovgivningsmæssige rammer*". Kommissionen fremlagde en første interimrapport¹³ på topmødet i Stockholm. På topmødet i Göteborg (som en del af den

¹² Jf. bl.a. European Commission (2001): *Towards a European Research Area, Key Figures 2001*, Theme 2, DG Research, Special Edition: Indicators for Benchmarking of National Research Policies, Brussels.

¹³ I denne rapport skitseredes en række centrale principper for en lovgivningsmæssig strategi, bl.a. vedrørende en fællesskabsretsakts samlede livscyklus - fra dens udarbejdelse (over konsekvensanalyse, høringsprocedure, valg af egnet form) til dens iværksættelse (sikring af hurtig gennemførelse i national ret og effektiv anvendelse) og, om nødvendigt, eventuelle ændringer (f.eks. efterfølgende evaluering, forenkling og kodificering).

foreslåede strategi for bæredygtig udvikling), erklærede Kommissionen, at handlingsplanen ville omfatte *"ordninger, som kan sikre, at alle større politiske forslag indeholder en bæredygtighedsvurdering, der omfatter deres potentielle økonomiske, sociale og miljømæssige følger."* I de ideer, der skal fremlægges på Det Europæiske Råd i Laeken, vil der også blive taget hensyn til anbefalingerne i hvidbogen om nye styreformer og drøftelserne i Mandelkern-gruppen ¹⁴.

Flere medlemsstater har iværksat initiativer til at forenkle og reducere lovgivningsmængden, f.eks. ved systematiske revisioner eller indførelse af bortfaldsbestemmelser ("sunset clauses") ¹⁵. På sit eget område har Kommissionen fortsat arbejdet med at opstille en ramme for erhvervs konsekvensanalyser til at evaluere lovgivning på vigtige områder, som den har ansvaret for. En konsekvensanalyse af lovforslag om f.eks. kemiske produkter er under udarbejdelse. Desuden vil der som led i et pilotprojekt ¹⁶, der omfatter bredere eksterne høringer i forbindelse med lovforslag om vaskemidler, elektromagnetisk kompatibilitet, elektrisk og elektronisk udstyr og foreballering, blive fremlagt de første resultater af en erhvervs konsekvensanalyse i begyndelsen af 2002. Dette vil bidrage til at realisere målsætningen om at få etableret en generel konsekvensanalyse vedrørende vigtige forslags indvirkning på bæredygtigheden, hvor der ses på deres økonomiske, sociale, arbejdsmarkeds- og miljømæssige indvirkning, som en del af Kommissionens strategi vedrørende bæredygtig udvikling.

Komplicerede administrative procedurer anses for at være en hindring for oprettelse af nye virksomheder i EU i højere grad end i USA ¹⁷. I de seneste år er flere medlemsstater gået i gang med at strømline de administrative procedurer i forbindelse med oprettelse af nye virksomheder. Oplysninger, som stammer fra en undersøgelse, der snart offentliggøres, ¹⁸ bekræfter en tendens hen imod kortere procedurer, især i de medlemsstater, hvor procedureerne har været længst. I nogle medlemsstater, f.eks. i Irland, har der været tale om meget omfattende forbedringer. Der er dog masser af plads til fremskridt ved at konvergere mod bedste praksis. Den tid, det tager at få registreret et nyt privat aktieselskab i EU, strækker sig stadig fra mindre end en uge - i bedste fald - til tæt på fire måneder afhængigt af medlemsstat.

Nye oplysninger om SMV'ernes situation i EU ¹⁹ supplerer oplysninger om iværksætterholdninger, der stammer fra undersøgelser ²⁰. Dette viser, at ca. en fjerdedel af SMV'erne i EU har problemer med at overleve. De værste problemer synes at opstå i Grækenland og Portugal. I flere medlemsstater - Belgien, Irland og Nederlandene, og i mindre omfang Østrig, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige - fremtræder SMV'erne imidlertid med meget større tillid, og de koncentrerer deres aktiviteter på at forbedre kvalitet, innovation og rentabilitet. De fleste SMV'er gav udtryk for, at de ikke havde oplevet restriktioner i deres erhvervmæssige virksomhed i de seneste to år, mens flere berattede om

¹⁴ En rådgivende gruppe på højt plan bestående af repræsentanter fra medlemsstaterne og Kommissionen.

¹⁵ Kommissionens arbejdsdokument "Best Procedure Report", som snart offentliggøres.

¹⁶ http://europa.eu.int/comm/enterprise/regulation/bia/ppbia_en.htm.

¹⁷ Jf. "Entrepreneurial Attitudes in Europe and the US Eurobarometer Survey n° 83: Entrepreneurship", en undersøgelse foretaget i 2000 af EOS Gallup Europe for Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervs politik.

¹⁸ Den kommende undersøgelse, som foretages af CSES for Europa-Kommissionen, er en del af Best Procedure-projektet vedrørende benchmarking af forvaltningen af nyetablerede virksomheder.

¹⁹ Oplysningerne er baseret på data fra det kommende "Observatory of European SMEs".

²⁰ "Entrepreneurial Attitudes in Europe and the US Eurobarometer Survey n° 83: Entrepreneurship", en undersøgelse foretaget i 2000 af EOS Gallup Europe for Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervs politik.

vanskeligheder med administrative forskrifter, og andre igen pegede på problemer med adgangen til kapital.

Samtidig fortsætter medlemsstaterne med at indføre forskrifter i et foruroligende tempo. Dette fremgår klart af de meddelelser om udkast til tekniske forskrifter, som medlemsstaterne indsender²¹. Antallet af anmeldelser er steget fra 591 i 1999 til 751 i 2000. Oplysningerne for første halvdel af 2001 viser, at tallene måske vil være en smule lavere for det indeværende år, men at de dog fortsat vil være høje. Kommissionens og medlemsstaternes reaktion på disse anmeldte forskrifter tyder på, at kvaliteten af lovgivningen generelt er forbedret - i den forstand, at den ikke skaber hindringer for den frie bevægelighed af varer - og at dens kompatibilitet med den europæiske lovgivningsmæssige ramme er blevet bedre sikret, men der er dog stadig en tendens til, at der indføres et stigende antal nye tekniske forskrifter (især inden for området telekommunikation og fødevarerikkerhed). Det er vanskeligt at sige, om dette afspejler et respons på et stigende behov hos borgerne for større regulering eller et respons på de vanskeligheder, medlemsstaternes regeringer støder på, når de skal løse mere og mere komplekse problemer, eller begge dele.

Det er helt klart, at anmodninger fra europæiske borgere om lovgivning til forbedring af livskvaliteten er vigtige. Dette er til dels en naturlig konsekvens af den stigende indkomst. Men det kan også være et udtryk for en dalende tillid til varer og tjenester, der leveres af ikke-regulerede markeder, hvortil en række spektakulære tilfælde utvivlsomt har bidraget. Hvis regulering er påkrævet for at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, så er det også vigtigt for producenterne, som er afhængige af tillid for at kunne skabe et ordentligt marked. Forbrugerbeskyttelse som en vigtig betingelse for dynamiske, velfungerende markeder er blevet behandlet i en grønbog om forbrugerbeskyttelse²², som sigter mod at finde frem til den bedst mulige strategi på europæisk plan med henblik på at øge forbrugernes tillid og opnå et virkeligt velfungerende indre marked.

At afveje disse behov mod behovet for forenkling og mindre regulering er en udfordring for alle medlemsstater og Kommissionen. Succes'en med Kommissionens initiativer til at forenkle og forbedre de lovgivningsmæssige rammebetingelser vil, når alt kommer til alt, afhænge af, om alle aktører deltager og er aktivt engageret i hele "lovgivningskæden". Hertil hører ikke kun fællesskabsinstitutionerne og medlemsstaterne, men også interessegrupperne. Der er således behov for en koordineret aktion.

²¹ Direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998, ændret ved direktiv 98/48/EF af 20. juli 1998, om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter, og om regler for informationssamfundets tjenester, EFT L 204 af 21.7.1998, s. 37, og EFT L 217 af 5.8.1998, s. 18. Det forpligter medlemsstaterne til at give meddelelse om tekniske forskrifter vedrørende produkter og informationssamfundets tjenester til Kommissionen i udkastform. Formålet er at undgå skabelse af tekniske hindringer, men meddelelserne fungerer også som et barometer for tilbøjeligheden til at regulere.

²² Grønbog om forbrugerbeskyttelse i Den Europæiske Union (KOM(2001) 531 endelig, 2.10.2001).

E-business og e-forvaltning

Der er gjort store fremskridt med hensyn til at opkoble virksomheder og offentlige myndigheder til Internettet²³. Bl.a. er der i hele EU bestræbelser i gang for at få opkoblet regeringer til Internettet, og fremskridtene på dette område følges via et benchmarkingprojekt som led i eEurope-initiativet (Handlingsplanen "eEurope 2002"). I Grækenland har regeringen udarbejdet et onlineadgangs-program til at forbinde ministerier og præfekturer med fjerntliggende områder for at løse de kommunikationsproblemer, der skyldes disse områders geografiske isolering. I stadig stigende grad letter kvikskranker og kvikportaler adgangen til information for iværksætterne og borgerne generelt, samtidig med at udvekslingen af information mellem myndighederne forbedrer og fremskynder procedurerne. Udviklingen af fuldstændigt interaktive systemer, som giver virksomhederne mulighed for at gennemføre procedurer online, er et højt prioriteret område. Der er allerede noteret betydelige fremskridt i den henseende, især i Irland.

Virksomhederne opfatter i stigende omfang e-business som et strategisk værktøj til at opnå effektivitet gennem et bedre samarbejde med leverandørerne og til bedre at konfigurere forretningsprocesser og -relationer både inden for og uden for organisationen²⁴. E-business giver også mulighed for at støtte SMV'ernes vækst, idet den leverer nogle af de vigtigste vækstfremmere, nemlig information, kontakter og besparelser. I Danmark, Finland og Det Forenede Kongerige viser nyligt foretagne skøn, at over 90 % af virksomhederne allerede nu anvender pc'er, ca. 70 % har netadgang, over 50 % har eget websted, og over 30 % foretager indkøb online. Flere og flere europæiske virksomheder gennemfører e-business-løsninger med en heraf følgende indvirkning på produktivitet, besparelser og effektivitet. Der findes for øjeblikket 2 000 e-markedspladser på verdensplan²⁵, heraf 650 i Europa. Disse tal forventes at stige voldsomt - alene i Europa anslås tallet til 2 700 ved udgangen af 2002.

Business angels og virksomhedsetableringer

Små virksomheder støder i begyndelsen på en lang række logistiske og finansieringsmæssige problemer. *Business angels* (uformelle private investorer) kan spille en afgørende rolle ved at bistå sådanne virksomheder. *Business angels* har ganske vist været aktive i Europa i nogen tid, men først i de seneste år er der blevet oprettet business angels-netværk (BAN). Resultaterne af et benchmarking-projekt²⁶ viser, at der mellem 1999 og 2001 har været en 25 procentstigning i antallet af BAN i hele EU, så at der nu er i alt 130. Det største antal netværk findes i Det Forenede Kongerige (53) fulgt af Tyskland (29) og Frankrig (25). I resten af medlemsstaterne er antallet af BAN generelt under 10, undtagen i Grækenland og Portugal, hvor der ikke findes nogen.

²³ Kommissionens arbejdsdokument "Best Procedure Report", som snart offentliggøres.

²⁴ Jf. Kommissionens arbejdsdokument "The impact of the e-economy on European enterprises: Economic analysis and enterprise policy implications", som snart offentliggøres.

²⁵ Udtrykket e-markedsplads refererer til en Internet-baseret vare- og tjenestemægler på et marked, hvor der deltager en mængde købere og sælgere. En e-markedsplads er kendetegnet ved, at der er åbne regler for deltagelse - dem, der opfylder kriterierne, kan frit deltage - og ved, at e-markedet ikke fysisk besidder de genstande, der udveksles - e-markedspladsen letter simpelthen udvekslingen ved at skabe kontakt mellem markedets efterspørgsels- og udbudsside. E-markedspladser bruges primært i B2B-handel (business-to-business).

²⁶ Best Procedure-projektet "Business Angels".

BAN fremmer udviklingen af SMV'er, idet de hjælper med til at løse finans-, ledelses- og informationsproblemer. Mangel på kapital er en af de mest almindelige hindringer for SMV'ers vækst. Manglende ledelsesmæssig og logistisk kapacitet har også medvirket til, at nogle virksomheder på et tidligt tidspunkt har måttet give op. Der er dog stadig en række væsentlige hindringer for en videreudvikling af BAN, som f.eks. dårligt udarbejdede forretningsplaner, ugunstige beskatningsforhold, ugunstige administrative og lovgivningsmæssige rammebetingelser eller problemer med at få business angels' målsætninger til at harmonisere med iværksætternes. En vigtig opgave for medlemsstaterne består i at skabe gunstige betingelser for oprettelse af BAN eller andre organisationer, som kan støtte små virksomheder og iværksættere. Også her kan der noteres tydelige fremskridt, men det er muligt at nå meget længere på dette område.

5. DEN FREMTIDIGE UDFORDRING

Denne gennemgang af fremskridtene inden for erhvervspolitikken viser, at til trods for, at der er opnået væsentlige resultater, er tempoet i medlemsstaternes opfyldelse af forpligtelserne fra Lissabon-topmødet for langsomt. Vigtige skridt er enten blevet taget for tøvende eller er slet ikke blevet taget. Oplysningerne fra *rapporten om konkurrenceevnen og resultattavlerne* for 2001 viser, at de medlemsstater, der har oplevet en acceleration i produktivitetsstigningen i de seneste år, også er dem, der ligger højt placeret med hensyn til innovations-, forsknings- og udviklingsaktiviteter. Der bør naturligvis kunne drages lære af disse med hensyn til bedste praksis og indsigt i moderniseringsprocessen og dens fordele.

Om det langsomme tempo i gennemførelsen af Lissabon-programmet skyldes manglende engagement fra medlemsstaternes side med hensyn til at sikre de lovede fremskridt her blot atten måneder efter Det Europæiske Råd i Lissabon, eller om det skyldes, at det er gået trægt med at få processen i gang, er vanskeligt at sige. På baggrund af de økonomiske konjunkturer er der i hvert fald risiko for, at de politiske prioriteringer, der blev opstillet i Lissabon, vil rykke i baggrunden, efterhånden som andre kortsigtede økonomiske og politiske hensyn og især den sandsynlige pause i beskæftigelsesvæksten og en mulig forøgelse af arbejdsløsheden begynder at dominere den politiske dagsorden. Den udfordring, vi står over for nu, er at bevare de mellem- og langsigtede målsætninger for EU og at følge Lissabon-forpligtelserne op med beslutninger og handling. Det vil sige at konkretisere stats- og regeringschefernes fornyede forpligtelse, som er fastsat i erklæringen fra Det Europæiske Råd i Gent.

Det er vigtigt at sikre, at konjunkturedgangen ikke kommer til at virke som en hæmsko for fremskridtene med hensyn til gennemførelse af Lissabon-programmet. Gennemførelsen af en sådan strukturreform må ikke stå og falde med konjunkturudviklingen. Reformen til fremme af iværksætterånden er af afgørende betydning for genskabelsen af sund økonomisk vækst og produktivitetsstigning i EU og for sikring af vækst i levestandarden på mellemlang sigt. I betragtning af at der til at begynde med ikke herskede ideelle betingelser for erhvervspolitikken i medlemsstaterne, er behovet for forbedringer nu blevet særligt presserende.

For at sikre, at disse ændringer kan blive bæredygtige, skal de social-, arbejdsmarkeds-, sundheds- og miljøpolitiske mål og de mål vedrørende forenkling og strukturreformer, der blev opstillet i Lissabon, søges nået på en sådan måde, at de afstemmes efter hinanden og således styrker hinanden. De reformer, der blev besluttet på Lissabon-topmødet, bidrager til økonomisk vækst og beskæftigelse, som igen giver mulighed for at tilgodeses sundheds- og miljøhensyn og fremme den sociale samhørighed. Social samhørighed vil naturligvis forbedre de rammebetingelser, hvorunder virksomhederne opererer, og vil bidrage til økonomisk

vækst. Samtidig skal offentligheden og forbrugerne kunne føle sig sikre på, at virksomhederne i en reformeret økonomi ikke vil underminere sundheden og miljøet, men vil følge god forretningsskik i handelstransaktioner. Dette er en betingelse for, at markederne kan blomstre. Ved at skabe balance mellem disse mål pegede Det Europæiske Råd i Lissabon på de betingelser, under hvilke alle disse mål kunne nås, mens Det Europæiske Råd i Göteborg introducerede betydningen af bæredygtighed. Hvis denne balance forstyrres, vil der være fare for, at ingen af disse mål nås.

En fornyelse og en styrkelse af de forpligtelser, der blev indgået om god virksomhedspolitik og god virksomhedspraksis gennem en hurtigere gennemførelse af Lissabon-programmet skal være - og vedblive med at være - et prioriteret politikområde. Kun på denne måde vil det lykkes at genskabe tilliden hos virksomhederne. Og ud af denne tillid vokser en økonomisk dynamik, som vil mildne den nedgang, der aftegner sig i EU (lige som i den øvrige verden), og som EU har brug for, hvis det skal sikre, at der igen kommer et kraftigt og varigt opsving.